

Birgitte Nauntoftes tale ved Aarhus Universitets årsfest

Taler

Birgitte Dissing Nauntofte
Bestyrelsesformand for
Aarhus Universitet

Dato

13. september 2024

Sted

Aulaen på Ndr. Ringgade,
Aarhus Universitet

Kære uddannelses- og forskningsminister

Kære borgmester

Kære medarbejdere, studerende, samarbejdspartnere og venner af universitetet...

Kære bestyrelseskolleger

Kort sagt:

Lige meget hvem du er

Lige meget hvor du er

Så velkommen her... til Aarhus Universitets årsfest 2024.

Danmarks Radio sender i øjeblikket en programrække, 'Miraklet i Aarhus', som virkelig sætter fokus på byens kvaliteter.

Det mirakel, der bliver hentydet til, er den kreative eksplosion, der skete her i byen i 1980'erne.

Det var bands som TV2 og Gnags og musikere som Anne Linnet, Lis Sørensen, Thomas Helmig og en masse andre.

Det var komikere, skuespillere og andre kulturpersoner, der trak på energien fra hinanden. Krydsbestøvede hinanden med innovation og stjernestøv.

Det fik hurtigt en selvforstærkende effekt.

Pludselig havde man en perfekt storm, hvor alt bare spirede i vildskab.

Og Aarhus kom på, og markerede sig markant, på kulturens Danmarkskort.

Jeg var selv som ung forsker på et længerevarende studieophold i 1983 på Aarhus Universitet for at lære fra dygtige fysiologer og biofysikere som Jens Christian Skou.

Og jeg kan godt huske den særlige stemning af ungdom, sjov, dynamik, virkelyst og forandringskraft, der summede på universitetet og i byen.

Som bestyrelsesformand er jeg kun blevet bekræftet i, at den energi stadig lever i bedste velgående her på Aarhus Universitet.

--::--

I DR's serie bliver universitetet nævnt flere gange – frem for alt som en enestående stærk magnet og katalysator for nysgerrige og engagerede unge mennesker.

Her var der begavede publikummer og talentfulde studerende - der blev holdt koncerter og forestillinger, og på den måde var man en vigtig del af det kredsløb, der voksede frem.

Og det her med at være integreret i sine omgivelser... tage aktivt del i byen... udveksle energi med kultur- og erhvervslivet...

Det er for mig at se en helt central del af Aarhus Universitet.

Og det gjaldt ikke kun i 80'erne.

Hvis vi går tilbage til 1920'erne, så blev Aarhus Universitet skabt på baggrund af et klippefast engagement fra byens borgere og det lokale erhvervsliv.

Byens spidser lavede lobbyarbejde i København.

Lokale skolebørn solgte postkort til 25 øre stykket, og

De forenede Teglværker donerede en million gule mursten til byggeriet.

Universitetet var helt fra starten et *fælles* projekt, af og for fællesskabet.

Den ånd er her stadig. Ikke kun her på campus Aarhus, men også på universitetets andre campusser.

Vi *interagerer* med vores omgivelser. Vi *engagerer* os. Vi *giver* energi, og vi *får* energi.

Tag for eksempel innovation og iværksætterier.
Her har universitetet virkelig flyttet sig de seneste år.

Flere studerende springer ud som iværksættere.

Og langt flere forskere afsøger i samarbejde med eksterne parter muligheden for at omsætte deres forskningsresultater til konkrete produkter, løsninger eller tjenester til gavn for samfundet.

Universitetet bruger flere muskler på at hjælpe den forskningsbaserede innovation på vej – ikke mindst i kraft af et styrket samarbejde med kommuner, regioner og den private sektor.

Alle parter mærker, at når vi trækker i samme retning, så skaber vi værdi hele vejen rundt.

Den gode energi bliver selvforstærkende – ligesom vi har set det i serien om Miraklet i Aarhus.

Aarhus Universitet er et stort universitet – et uddannelses- og forskningsmæssigt bredt universitet.

Det man på engelsk kalder et *comprehensive university*, som sætter aftryk på samfundet på mange forskellige måder.

Derfor vil jeg også rose den store indsats, de mange forskere fra vores universitet lægger for dagen i forhold til *formidling*, qua deres bidrag som eksperter i medierne.

Og til dem, der bidrager til politiske kommissioner og myndighedsrådgivning.

Og til dem, der skriver bøger eller holder oplæg i forsamlingshuse, på festivaler, og så videre.

Det er en stor styrke for et demokrati, når forskerne bidrager afgørende til, at vores befolkning er oplyst og interesseret i ny viden og debat.

--::--

Når Aarhus Universitet kan markere sig så stærkt med innovation og formidling, så er det selvfølgelig, fordi det er funderet i top-stærk *forskning*.

Som netop er adelsmærket for Aarhus Universitet

Her på Aarhus Universitet er der tale om en enestående kultur omkring grundforskningen, som det har krævet store investeringer og taget årtier at bygge op.

Forskere har stået på skuldrene af hinanden og stolt ført forskningen videre, når de gamle pionerer trak sig og gav plads til næste generation af forskere.

Dette har været muliggjort af en årelang stabil grundfinansiering fra staten til universiteterne i kraft af de såkaldte: basismidler for forskning.

Denne finansiering har været afgørende for, at universitetet har udviklet sig i sin bredde.

Det er nemlig basismidlerne, der sikrer den langsigtede frie grundforskning, og dermed muliggør den forskningsbaserede undervisning ved vores uddannelser inden for alle fag.

Det er derfor basismidlerne er så essentielle for universitetet.

Men disse frie, ikke-øremærkede basismidler har dog desværre ligget på samme niveau – man kan sige: været stagneret - i mere end en dekade.

Dermed har basismidlerne på ingen måde fulgt med den, i øvrigt, markante udvikling i hjemtaget af de konkurrenceudsatte eksterne midler til øremærkede projekter.

Og nu vil jeg ikke - som aarhusianske Steffen Brandt fra TV2 synger - lade jer sidde "*bag duggede ruder*".

De klare tal er nemlig:

At i 2023 udgjorde basismidlerne 29 % af Aarhus Universitets samlede indtægter, hvorimod de eksterne midler udgjorde hele 36 %.

De kommer særligt fra betydelige donationer fra danske private fonde og offentlige fonde.

Faktisk er de eksterne midler til forskning på nationalt plan over den seneste dekade steget med en hel del mere end fantastiske 50 % i forhold til basismidlerne.

Denne vækst giver naturligvis enestående muligheder for universitetets dygtige og etablerede forskere til at tiltrække midler til at udføre deres spændende forskningsprojekter af høj kvalitet.

MEN på de indre linjer, gør stagnationen af basismidlerne, at nogle af vores vigtige opgaver sættes under pres:

Eksempelvis:

at fastholde forskningsbaseret uddannelse på alle fag,
sikre at vi udvikler nye unge forskningstalenter i fagområdernes bredde og,
at vi er på forkant med at opdatere forskningens infrastruktur.

For, hvis vi ikke af universitetets egne midler har muskler til at give de unge talenter mulighed for at etablere sig som selvstændige forskere... så vil

universitetet - i det længere perspektiv - miste kvalitet i vores brede "faculty" – af morgendagens forskere og undervisere.

Og også infrastrukturen ved universitetet vil sakke bagud og ikke følge trit med forskernes og uddannelsernes behov.

Heraf følger kort sagt:

Vi har brug for et fornyet fokus på forskningspolitikken og -finansieringen herunder basismidlerne nationalt.

Imens glæder vi os alle over, at private fonde fortsat skruer op for deres uddelinger til forskning.

Dog er disse midler ikke at betragte som universitetets frie midler. Og de kan IKKE substituere basismidlerne.

Nej de er, og bliver, et supplement – et kærkomment supplement.

Og når basismidlerne ikke flytter sig, så får det utilsigtede konsekvenser.

Men, hvis vi lykkes med at få tilført flere basismidler, vil det bl.a. give en vitamin-indsprøjtning til at opbygge en stærkere fødekæde af unge talentfulde grundforskere, der kan være med til at udvikle vores universitet.

En anden dimension er, at hvis ikke vi tilføres flere frie basismidler, så vil vi også miste noget i forsknings**bredden**.

Og hvis der er noget, vi har lært af de seneste par år, så er det, at vi ikke kan forudsige, hvilken viden der pludselig kan blive et meget akut behov for.

Vi skal ikke ret langt tilbage, før det havde lav politisk prioritet at forstå Rusland og Kina.

Der var også en pandemi for nylig, hvor RNA-forskning pludselig blev højeste mode.

Man kan sige: Videnskab er også et slags beredskab.

Måske dette mantra kunne være det krudt i bøssen vores engagerede minister kan have med, når der politisk skal argumenteres for, hvorfor det er værd for Danmark fremadrettet at øge investeringerne i universiteterne.

Og give det tiltrængt løft i de frie basismidler, vi efterspørger.

Tillad mig i denne kontekst lige at erindre om den aarhusianske musiker Thomas Helmigs sangstrofe: *"der kommer nok en dag, hvor fornuften vender tilbage..."*

Lad os håbe, at det også sker for dansk forskningspolitik og universiteterne, at den dag kommer snart.

--::--

Her på Aarhus Universitet vil vi i efter bedste evne fortsætte med at holde fast i at:

styrke skabelsen af ny viden,
styrke de stærke relationer til vores omgivelser, og
bidrage til kredsløbet af viden, kreativ energi og ideer.

Til gavn for samfundet.

Jeg vil slutte med at sige: stor tak til medarbejdere og studerende, og til universitetsledelsen for et rigtig godt samarbejde i det forgangne år.

Ikke mindst for arbejdet med at bringe økonomien i balance efter et hårdt 2022 og 23.

Det har krævet en stor og konstruktiv holdindsats fra universitetets dygtige ledelse at komme så langt.

På vegne af bestyrelsen vil jeg sige:

Aarhus Universitet anno 2024 er et stærkt og velfungerende universitet i vækst.
Og dets potentiale er stort.

Tak for indsatsen fra alle i det forgangne år.

Endnu en gang: Velkommen til den dejligste - *årsfest* i *næsten* hundrede år.

God årsfest 2024.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Festtale

Relateret

Brian Bech Niensens tale ved Aarhus Universitets årsfest
13. september 2024

Christina Egelunds tale ved Aarhus Universitets årsfest
13. september 2024

Karen Porskrog Boisens tale ved Aarhus Universitets årsfest
13. september 2024

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/birgitte-nauntoftes-tale-ved-aarhus-universitets-arsfest>